

Actieplan Jeugdwerkloosheid

1. Voorkomen dat jongeren zonder werk of opleiding thuis zitten – de uitdaging

Nederland verkeert in een economische crisis. Niemand kan met zekerheid zeggen wanneer de economie herstelt. Een ding staat vast: de werkloosheid groeit in 2009 sterk en helaas krijgen jongeren hiermee extra te maken. In tijden van crises als de huidige zijn jongeren extra kwetsbaar, zo leert de geschiedenis ons. Jongeren komen nieuw op een arbeidsmarkt met weinig vacatures, hebben minder werkervaring en dikwijls ook tijdelijke contracten. Daarom komen zij wanneer er minder banen zijn vaak als eerste aan bod voor ontslag of slagen ze er sowieso niet in een baan te bemachtigen.

Het kabinet beseft dat ten volle en ziet de noodzaak om op korte termijn maatregelen te nemen om te voorkomen dat veel jongeren aan de kant komen te staan: zonder baan of met een onafgemaakte of onvoldoende gekwalificeerde opleiding. Daarom heeft het kabinet Hans de Boer, voorheen voorzitter van de Taskforce Jeugdwerkloosheid (2003-2006), recent met spoed een advies gevraagd. Dat advies is op 13 mei 2009 gepresenteerd, onder de titel ‘Tegen de stroom in’.

Ondertussen heeft het kabinet met tal van betrokkenen – jongeren, gemeenten, werkgevers en werknemers, arbeidsmarktinstellingen, onderwijs – gesprekken gevoerd over wat nodig is om het tij te keren.

Het gevolg daarvan is dit actieplan Jeugdwerkloosheid dat nu aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. Het geeft aan hoe we met elkaar trachten jongeren door de crisis heen te helpen. Zorgen dat ze toch een baan of een leerwerkplaats krijgen, of anders een stageplaats. Of zorgen dat jongeren langer op school blijven, voor een vervolgopleiding of een andere opleiding. Het belangrijkste is: voorkomen dat grote groepen jongeren straks thuiszitten, zonder werk of school.

2. Appèl aan de partijen: een zaak van samen doen!

Het actieplan Jeugdwerkloosheid is geen visiedocument maar een plan met concrete maatregelen die snel tot resultaat kunnen leiden als we er met elkaar de schouders onder zetten. Dit actieplan geeft diverse lijnen aan waarlangs het kabinet jongeren perspectief wil bieden op de arbeidsmarkt en doet een appel op alle daarbij betrokken partijen. Deze gezamenlijke inzet gebeurt onder verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, samen met de minister van Jeugd en Gezin, de minister van Wonen, Wijken en Integratie en de staatssecretaris van Onderwijs. Het kabinet trekt daar ook extra geld voor uit: €250 miljoen, uitgesmeerd over de jaren 2009, 2010 en 2011.

Dit actieplan doet een appèl aan werkgevers: het slaagt niet zonder hun inzet. Dat blijkt zonneklaar uit het advies-De Boer. Werkgevers hebben zelf groot belang bij de aanpak van de jeugdwerkloosheid. Zij hebben nu mogelijk minder werk in de aanbidding maar straks weer volop mensen nodig als de economie herstelt. Het is dus slim om juist nu jongeren aan je te binden en op te leiden voor het moment dat de economie weer aantrekt. Vakbonden kunnen ook een belangrijke bijdrage leveren om dit mogelijk te maken; het gaat immers om toekomstige collega's. De sociale partners tonen grote bereidheid. Zij hebben met elkaar in

maart 2009 al de afspraak gemaakt om jongeren die langer dan drie maanden werkloos zijn stageplaatsen aan te bieden. Het kabinet zal de sociale partners hier zoveel als mogelijk bij ondersteunen.

Het actieplan is tevens een appèl aan gemeenten. De maatregelen uit dit actieplan moeten vooral in de regio uitgevoerd worden. Hier kunnen met maximaal maatwerk en kennis van de lokale situatie de beste resultaten bereikt worden. Het kabinet besteedt daarom een flink deel van het extra geld aan afspraken met alle betrokken regionale partners om daar met elkaar voor plaatsingen op bestaande vacatures, leerwerkplaatsen en stages te zorgen.

Het actieplan is tot slot ook een appèl aan jongeren zelf en aan hun ouders. Je bent tenslotte ook zelf verantwoordelijk voor je toekomst. Kijk goed om je heen nu er tijdelijk minder werk is. Doorleren is dan een prima oplossing. Ouders zijn bezorgd in de huidige crisis; zij willen immers de beste toekomst voor hun kind en zijn vaak ervaringsdeskundige op de arbeidsmarkt. Betrek je ouders bij je zoektocht.

Er is heel veel mogelijk. De economische crisis biedt, vreemd genoeg, ook kansen. Voor een nog betere samenwerking tussen partijen op de arbeidsmarkt. Voor verrassende, nieuwe maatregelen. Voor het besef dat de jeugd ertoe doet. Het gaat erom dat we die kansen grijpen. En daarmee proberen om de gevolgen van de economische crisis zo goed mogelijk op te vangen. Zodat we jongeren een springplank blijven bieden naar de toekomst.

3. De economische crisis & jongeren

Het kabinet wil voorkomen dat jongeren langdurig aan de kant staan zoals in de jaren tachtig is gebeurd en vindt het daarom van groot belang om nu in deze crisistijd snel met extra maatregelen voor jongeren te komen. Voorkomen moet worden dat jongeren aan hun lot worden overgelaten. Dit is slecht voor de jongeren zelf, maar ook voor de samenleving nu en op de lange termijn. Want de geschiedenis heeft geleerd dat voor deze jongerengeneratie van de jaren 80 ook na de recessie nog vele jaren extra inzet noodzakelijk is geweest om hen alsnog volwaardig te laten participeren.

De economische crisis dwingt jongeren dus langer stil te staan bij de vraag welke weg ze in willen slaan. Wordt het toch zoeken naar een baan of wordt het een vervolgopleiding? Voor jongeren die nog op school zitten is langer doorleren voor een beter diploma (een hogere startkwalificatie) een verstandige oplossing. Scholen en kabinet werken er hard aan om jongeren op goede vervolgplekken te krijgen. Maar ook in economisch zware tijden is het van belang jongeren een weg naar de arbeidsmarkt te blijven bieden. Anders loop je direct al een achterstand op die je later in je carrière moeilijk weer inloopt. De samenleving staat voor de gezamenlijke uitdaging ook 'tegen de stroom in' banen voor jongeren te vinden, hen leerwerkplaatsen en stages aan te bieden of andere combinaties van opleiding en werk te creëren.

In mei en juni ronden naar schatting 220.000 jongeren hun opleiding af. Een deel daarvan vindt naar verwachting gelukkig gewoon z'n weg op de arbeidsmarkt. Maar als we niks doen de komende tijd zullen steeds meer schoolverlaters hun neus stoten op de arbeidsmarkt. Zij zullen dan ontdekken dat er voor hen geen werk is.

De voorspellingen van het Centraal Planbureau zijn niet gunstig. Het CPB verwacht dat de jeugdwerkloosheid, als we niks doen, in 2009 sterk oploopt. De situatie blijft onzeker en de duur van de crisis ongewis; we kunnen het ons niet permitteren af te wachten.

Het actieplan gaat niet alleen over jongeren die binnenkort van school komen. Er zijn ook veel jongeren die al werken, maar in de komende tijd hun baan verliezen. Die ontwikkeling is al gaande. Het aantal werkloze jongeren ligt in mei 2009 17.000 hoger dan in mei 2008. Bij jongeren is dat risico groter omdat zij vaak tijdelijke of flexcontracten hebben. Daarnaast zijn er jongeren met problemen (waaronder jongeren uit een justitiële jeugdinstelling) die nu al grote moeite hebben om op de arbeidsmarkt te komen. De economische crisis maakt hun kansen niet eenvoudiger. Daarom neemt het kabinet ook maatregelen om hen mogelijkheden te bieden voor aansluiting. Voor jongeren met een beperking (Wajongers) loopt een separaat traject om hen meer te laten participeren in de samenleving dat gebaseerd is op de nieuwe wet Wajong waarvan de inwerkingtreding met ingang van 1 januari 2010 is beoogd.

Actie ter voorkoming van jeugdwerkloosheid is des te belangrijker omdat voor de lange termijn voor Nederland een tekort aan arbeidskrachten wordt voorspeld. Door de komende vergrijzing zullen we op middellange termijn iedereen nodig hebben. De huidige crisis ontnemt ons het zicht daar even op. In publieke sectoren als onderwijs en zorg, maar ook in het bedrijfsleven zal het tekort aan arbeidskrachten zich manifesteren. Ook dat lange termijn perspectief is een belangrijke reden om nu actie te ondernemen. Wie nu de jeugd verliest, teert in op de toekomst. Wie nu de jeugd behoudt, stelt de toekomst veilig.

4. Het advies-De Boer

De staatssecretaris van SZW heeft aan Hans de Boer samen met deskundigen op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt gevraagd een advies te maken over de aanpak van de jeugdwerkloosheid in Nederland. In de gesprekken die hiervoor gevoerd zijn, zijn door deskundigen op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt nieuwe ideeën aangereikt om naast het bestaande beleid de jeugdwerkloosheid effectief te kunnen bestrijden. Ook op een website die tijdelijk voor dit doel is geopend, zijn reacties binnengekomen.

De Boer heeft zijn advies ‘Tegen de stroom in!’ op 13 mei 2009 aan het kabinet uitgebracht. Het advies bevat een scala aan voorstellen. De vijf belangrijkste zijn:

1. *School Ex programma (exit=vertrek en extension=verlengd verblijf)*: Het opzetten van een programma in het onderwijs om 10.000 mbo-leerlingen die van plan zijn van school af te gaan, over te halen een jaar langer op school te blijven en om precies te weten wat deze schoolverlaters na de grote vakantie gaan doen.
2. *Matching-offensief*: Dit is een arbeidsmarktaanpak om te zorgen dat jongeren meer dan evenredig aan bod komen bij het vervullen van openvallende vacatures bij bedrijven.
3. *Banen XL*: Zorgen voor – in eerste instantie – 25.000 nieuwe plaatsen bij werkgevers voor schoolverlaters die langer dan drie maanden thuis zitten. Dit kunnen onder andere banen zijn volgens de beroepsbegeleidende leerweg (de zogenaamde BBL) in het middelbaar beroepsonderwijs of stageplekken.
4. *Banen XXL*: Dit zijn banen waarbij leermeester/gezel-situaties ontstaan in sectoren waar als gevolg van de vergrijzing grote tekorten aan vakkrachten dreigen.
5. *Aandacht voor kwetsbare groepen*: Versterken van jongeren met een zwakkere arbeidsmarktpositie, zoals jongeren met een beperking, jongeren met meer kans op

langdurige werkloosheid en allochtone jongeren. De inzet is ook deze jongeren zoveel mogelijk mee te laten profiteren van de verschillende acties.

5. De ambities van het kabinet

Het kabinet onderschrijft de opvatting uit het advies-De Boer dat alles op alles gezet moet worden om de werkloosheid onder jongeren zoveel mogelijk te beperken. Het kabinet onderschrijft daarmee de ambitie uit het advies-De Boer dat het helpt om een deel van de schoolverlaters door te laten leren. Doorleren is vooral van belang voor mbo-jongeren die zonder diploma de school verlaten of wel een diploma hebben, maar weinig perspectief op een baan. Dit voorkomt in tijden van economische crisis een stijging van de jeugdwerkloosheid. Daarnaast versterken jongeren zo hun uiteindelijke positie op de arbeidsmarkt.

Voor de Nederlandse arbeidsmarkt en de toekomst van jongeren zelf is het cruciaal dat jongeren hun kennis op peil houden of verbeteren én betrokken blijven bij de arbeidsmarkt. Daar komen zij immers, vroeg of laat, op terecht. Als het nu even niet lukt vanwege de economische crisis, dienen zij weer volop inzetbaar te zijn zodra de economie aantrekt. Het kabinet heeft de ambitie die overbrugging te bieden met bijvoorbeeld banen, leerwerkplaatsen en stages of het opdoen van ervaring in vrijwilligerswerk.

De eerste, voorlopige cijfers van het CBS laten zien dat de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2009 met 4,5 procent is gekrompen ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Dit is de grootste krimp van de Nederlandse economie na de Tweede Wereldoorlog. De Boer adviseert te streven naar een verlaging van de jeugdwerkloosheid tot 115.000 jongeren, in vergelijking met de verwachte stijging tot 150.000. De crisis heeft ongetwijfeld negatieve gevolgen voor de jeugdwerkloosheid, maar over de precieze ontwikkeling hiervan valt niets met zekerheid te zeggen zolang de effecten van de economische crisis nog volop in beweging zijn. In met de regio's af te sluiten convenanten gaat het kabinet afspraken maken over aantallen te vervullen vacatures, leerwerkplaatsen, stages en vrijwilligersplaatsen.

Op dit moment wordt er overigens niet stilgezeten. Zo hebben sociale partners, zoals aangegeven, al afgesproken te zorgen voor een stageplaats voor elke schoolverlater die langer dan drie maanden thuis zit. Deze afspraak komt overeen met de ambitie en inzet van het kabinet. Het is zaak om nu met de partijen in de regio's via het zogenoemde matching-offensief voldoende extra plaatsen te creëren voor jongeren. Dit kunnen reguliere banen zijn, maar ook leerwerkplaatsen, stages, et cetera. Als we de ambities van het kabinet en de sociale partners in de regio bij elkaar kunnen laten komen, moeten we in korte tijd veel kunnen bereiken.

Het voortouw ligt bij de partijen in de regio, het kabinet ondersteunt maximaal om dit mogelijk te maken. Hiervoor stelt het kabinet voor de jaren 2009, 2010 en 2011 in totaal € 250 miljoen extra beschikbaar. Voor het slagen van deze aanpak zijn vele partijen nodig, het moet een gezamenlijke ambitie zijn om de jeugdwerkloosheid te beperken. Het advies-De Boer stelt dat die gezamenlijke ambitie er is: in het onderwijs, bij sociale partners, bij uitvoerende instellingen. Het kabinet kan dat uit de eigen contacten en waarnemingen alleen maar bevestigen: de ambitie wordt breed gedeeld. Het is zaak menskracht en geld bij elkaar te brengen. Voor de korte termijn, omdat de gevolgen van de economische crisis bij jongeren

hard aan dreigen te komen, maar ook voor een later moment als het economisch weer beter gaat.

6. De concrete acties

Het kabinet kiest in dit actieplan langs de lijnen van het advies-De Boer en in aanvulling op reeds bestaand beleid voor een aantal concrete acties. Die liggen deels in het onderwijs, deels op het terrein van de arbeidsmarkt en deels in de ondersteuning van jongeren met problemen. Ze moeten vooral uitgevoerd worden in de regio's. Daar bestaat immers het beste zicht op de omvang van de problematiek en de concrete maatregelen die nodig zijn om hieraan iets te doen. Dit vraagt een nauwe samenwerking tussen gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs en andere bij de arbeidsmarkt betrokken partijen.

De acties van het kabinet komen samen in de volgende vijf hoofdlijnen:

1. *Jongeren langer op school houden, School Ex-programma: € 16 miljoen (zie 6.1)*

Het kabinet streeft ernaar om 10.000 mbo-leerlingen met een slecht arbeidsmarktperspectief niet van school te laten gaan maar langer door te laten leren. Jongeren worden hiervoor op school actief benaderd en zullen ook worden gevolgd. Het kabinet stelt voor het School Ex-programma in dit actieplan €16 miljoen beschikbaar.

2. *Convenanten met 30 regio's: € 153 miljoen (zie 6.2)*

Het actieplan Jeugdwerkloosheid moet vooral in de regio's uitgevoerd worden. Het kabinet gaat daarom op korte termijn met dertig regio's convenanten sluiten. Hierin staan concrete maatregelen voor iedere regio om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Basis hiervoor is een regionaal plan van aanpak. Alle partijen die kunnen bijdragen aan het creëren van participatiemogelijkheden van jongeren, kunnen in de regio aankloppen voor ondersteuning. Het kabinet stelt voor dit regio-offensief €153 miljoen beschikbaar.

3. *'Matching-offensief': € 10 miljoen (zie 6.3)*

Jongeren zoeken banen, ondernemers en bedrijven zoeken werknemers als ze vacatures hebben. Dat gaat niet altijd vanzelf. Belangrijk onderdeel van het actieplan is daarom een zogenoemd matching-offensief om de vraag van werkgevers en de kwaliteiten van jongeren beter bij elkaar te brengen. Ook moet er meer aandacht komen voor stages en vrijwilligerswerk. De uitvoering ligt bij de dertig regionale Werkpleinplusvestigingen van het UWV Werkbedrijf en de gemeenten. Het kabinet stelt voor het matching-offensief €10 miljoen beschikbaar.

4. *Leerwerkbanen/stages: € 25 miljoen (zie 6.4)*

Sociale partners hebben in het overleg met het kabinet over de aanpak van de crisis aangegeven het bestrijden van jeugdwerkloosheid als prioriteit te zien. In het sociaal akkoord zijn hier duidelijke ambities over uitgesproken. Zij maken zich ervoor sterk dat iedere schoolverlater die langer dan drie maanden thuis zit een stageplaats krijgt. Sociale partners in de sectoren maken daarbij zo mogelijk afspraken dat jongeren na afloop van de stage bij het bedrijf mogen blijven werken.

UWV Werkbedrijf en het kenniscentrum voor onderwijs Colo zorgen ervoor dat 150.000 stage- of leerwerkplaatsen beschikbaar komen om jongeren hun opleiding af te kunnen laten ronden. Ook wordt bekeken of oudere werknemers die deeltijd-ww hebben gedurende de tijd dat ze niet werken hun vakkennis kunnen overdragen aan jongeren. Het kabinet trekt €25 mln uit voor het stage- en banenoffensief.

5. *Kansen voor kwetsbare jongeren: € 40 miljoen (zie 6.5)*

Jongeren met problemen moeten, als alle jongeren, kunnen profiteren van de ingezette maatregelen. Daarnaast is het kabinet van mening dat er voor deze groep jongeren extra voorzieningen nodig zijn. Onderdeel van deze voorzieningen vormen de Plusvoorzieningen (samenhangend aanbod van onderwijs, zorg, ondersteuning en toeleiding naar de arbeidsmarkt), de 24-uurs opvang voor leerlingen (project Internaat voor Veiligheid en Vakmanschap) en het verbinden van jeugdzorg, onderwijs en arbeidsmarkt (project MKB/MOgroep jeugdzorg). Het kabinet stelt hiervoor in dit actieplan €40 miljoen beschikbaar.

Het kabinet stelt voor de landelijke communicatiecampagne en ondersteuning voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid €6 miljoen beschikbaar.

Het kabinet vindt dat voor deze aanpak van de jeugdwerkloosheid geen extra structuren in de uitvoering nodig zijn. Nadruk ligt op uitvoering in de regio en de bestaande structuur biedt daarvoor voldoende mogelijkheden. Over de concrete acties worden afspraken gemaakt in de dertig convenanten waarin partijen in een regio elkaar dienen te vinden. Het succes staat of valt met de beschikbaarheid van voldoende banen, leerwerkplaatsen en stageplaatsen.

Het actieplan is erop gericht jongeren actief te houden. Uiteraard spelen jongeren zelf hierbij ook een cruciale rol. Zij moeten zorgen dat ze arbeidsfit worden en blijven, afwachten is geen optie. Zij moeten hun kwaliteiten benutten om een baan te vinden. Als die baan er nu niet is, kan iemand zich ook, via alternatieven voor reguliere banen, verder ontwikkelen. Het is belangrijk om klaar te staan als de economie weer aantrekt.

6.1 Jongeren langer op school houden, School Ex Programma

Acties:

- * Gericht stimuleren langer doorleren (bij slechte vooruitzichten op arbeidsmarkt)
- * Versterken aanpak (voorkomen) voortijdige schooluitval

Jongeren die hun opleiding binnenkort afronden gaan tijdig kijken naar hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Het School Ex (*exit* of *extension*) Programma is hierbij belangrijk. Het School Ex Programma begint ermee dat alle mbo-jongeren die deze zomer met een diploma op zoek gaan naar een baan, de komende weken worden benaderd door hun eigen school om hun toekomstperspectieven in beeld te brengen. Het School Ex Programma beoogt examenkandidaten die nog geen reëel toekomstbeeld hebben of minder kans maken op werk, snel te begeleiden naar een vervolgopleiding met een beter arbeidsmarktperspectief. Is doorleren niet aan de orde dan kunnen jongeren naar een traject waarin zij werkervaring opdoen.

Vervolgens zullen die examenkandidaten van het mbo die weinig kans hebben op werk of nog geen reëel toekomstbeeld hebben, in een persoonlijk gesprek gericht worden geadviseerd over:

- Zijn of haar specifieke mogelijkheden voor verder doorleren in het onderwijs om zijn of haar kansen op de arbeidsmarkt te laten stijgen. Verder doorleren kan inhouden het volgen van een opleiding met een betere arbeidsmarktkwalificatie of het behalen van een diploma op een hoger niveau. Doel van dit opleidingsadvies is om 10.000 mbo-leerlingen die willen stoppen met school maar weinig perspectief hebben op een baan, te stimuleren om langer op school te blijven. De scholen zijn al volop bezig met de voorbereidingen voor dit belangrijke onderdeel van het School Ex programma.
- Als doorleren niet aan de orde is, is het belangrijk dat jongeren worden doorgeleid naar een traject waarbij de jongere op de arbeidsmarkt werkervaring kan opdoen, bijvoorbeeld via een reguliere baan, een leerwerkbaan of een stage. De gegevens van de jongere worden bij het verlaten van de onderwijsinstelling met diens toestemming doorgegeven aan het betreffende Werkplein in de regio. Na de zomer belt het Werkplein de jongeren die zich daar niet hebben gemeld, om vast te stellen of ze aan het werk zijn. Zitten jongeren nog thuis, dan worden ze opgeroepen voor bemiddeling naar werk. De ambitie is om kort na de zomer van deze groep te weten hoe ze varen op de arbeidsmarkt. Het streven is dat alle jongeren die nog niet actief zijn, in ieder geval in een traject te zetten naar extra scholing of werk. Zo sluiten onderwijs en arbeidsmarkt naadloos op elkaar aan.

De uitvoeringskosten van het School Ex Programma worden betaald uit het extra geld van het kabinet voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. De extra kosten van het langer doorleren worden betaald uit geld dat het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor het versterken van het mbo (€30 miljoen in 2009 en €70 miljoen in 2010), ervan uitgaande dat 10.000 jongeren extra een jaar langer doorleren als gevolg van het School Ex Programma. Het School Ex programma richt zich niet op de voortijdige schoolverlaters. Voor deze groep wordt al actie ondernomen. Voorkomen van voortijdig schoolverlaten is nu nog meer nodig dan voorheen. Jongeren zonder diploma hebben immers de geringste kans op werk. Het kabinet wil het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters halveren naar maximaal 35.000 in 2012. Dat gebeurt met een preventieve aanpak. En het werkt. De eerste resultaten zijn bemoedigend: schooluitval is in het schooljaar 2007-2008 versterkt afgenomen. Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters is in dat schooljaar gedaald tot 48.800.

Het kabinet vindt het belangrijk dat er voldoende stageplaatsen voor jongeren zijn, in zowel de beroepsopleidende leerweg (BOL) als in de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Zonder stage- of leerwerkplaats kan een jongere de beroepsopleiding niet starten of afronden. Bovendien is de beschikbaarheid van stage- en leerwerkplaatsen een belangrijk instrument om het aanbod aan beroepsopleidingen af te stemmen op de vraag naar gekwalificeerd personeel. De zeventien samenwerkende kenniscentra beroepsopleiding bedrijfsleven zetten in deze economische crisis alles op alles om te zorgen voor voldoende stages en leerbanen voor de 500.000 mbo-ers. Hiervoor komt er in de jaren 2009 en 2010 een stage- en leerbanenoffensief met een extra inspanning. Het kabinet levert een bijdrage aan dit offensief vanuit de middelen voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid (zie ook onder 6.4).

6.2 Convenanten met dertig regio's

Afspraken met regio's op basis van regionale plannen

Het kabinet wil de regionale netwerkstructuur voor de arbeidsmarkt stimuleren en versterken. De staatssecretaris van SZW zal hiervoor namens het kabinet met dertig regio's (zie bijlage 3)

afspraken maken om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Bij de keuze voor de regio's wordt aansluiting gezocht bij de zogenoemde Werkpleinplusvestigingen, waar immers alle benodigde voorzieningen voor de arbeidsmarkt gebundeld zijn en waar alle lokale initiatieven samenkomen. De basis voor een dergelijk convenant is een regionaal plan van aanpak waarin de betrokken partijen – gemeenten, sociale partners, UWV, onderwijs, jeugdzorg en kenniscentra - met elkaar afspreken hoe zij een aandeel zullen leveren in het uitvoeren van de ambities van het actieplan. Het kabinet trekt voor de regionale afspraken in 2009, 2010 en 2011 bij elkaar €153 miljoen uit.

Een regio krijgt pas geld als er op basis van een regionaal plan van aanpak een convenant met het kabinet is afgesloten. De regionale plannen zijn niet vrijblijvend: zij moeten aansluiten bij de ambities van het actieplan Jeugdwerkloosheid van het kabinet, uiteraard met behoud van regionale accenten. In de plannen moet duidelijk staan:

- welke concrete resultaten de regio wil behalen conform de ambities van het kabinet;
- welke acties daarvoor in gang worden gezet;
- wanneer resultaten moeten zijn behaald;
- wat er wordt gedaan voor kwetsbare jongeren.

Het plan besteedt verder aandacht aan zaken als selectieve inzet van middelen en het voorkomen van ongewenste verdringingseffecten.

Het plan moet verder duidelijk maken wie voor welk resultaat en actie verantwoordelijk is. De convenanten worden afgesloten met de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten waar de Werkpleinplusvestiging zich bevindt. Dit sluit goed aan bij de initiatiefnemende rol van deze wethouders in de ontwikkeling van het regionale arbeidsmarktbeleid.

De regionale plannen moeten aan een aantal procesvoorwaarden voldoen, zoals: het inzichtelijk maken en zekerstellen van de betrokkenheid van de relevante partijen, het bijhouden van de voortgang en verantwoording en een beschrijving van de regionale overlegstructuur geven. Het geld voor de regio's wordt gefaseerd toebedeeld, rekening houdend met de tussentijdse resultaten. Het kabinet helpt de regio's door aan de bij de afspraken betrokken organisaties zo spoedig mogelijk een handreiking uit te brengen voor het maken van een regionaal plan van aanpak. Daarnaast zal het kabinet de voortgang van de plannen in de regio's actief volgen.

6.3 Matching-offensief

Acties:

- * Beter match vraag naar arbeid en kwaliteiten jongeren
- * Cijfers en trends vraag en aanbod beter benutten

Een belangrijk onderdeel van het actieplan vormt het zogenoemde matching-offensief, de versterkte actie om de vraag van werkgevers en het aanbod en de kwaliteiten van werknemers bij elkaar te brengen. Uitvoerende instanties moeten ervoor zorgen dat die goed op elkaar aansluiten. Bijzondere aandacht gaat uit naar jongeren die al lang van school zijn, maar die als gevolg van de crisis werkloos worden of geworden zijn. Voor deze groep is niet alleen bemiddeling een optie, maar ook scholing, bij voorkeur gericht op de vraag van werkgevers. Daarbij kan het bestaande generieke arbeidsmarktinstrumentarium worden ingezet (fiscale faciliteiten, ervaringscertificaten (evc's), et cetera).

De oprichting van een landelijk dekkend netwerk van mobiliteitscentra en het verbeterde inzicht in vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn al een stevige stimulans voor de arbeidsbemiddeling. Dit geldt ook voor de Werkpleinplusvestigingen (dertig regio's), die op het regionale niveau een coördinerende, verbindende, schakelende functie vervullen. Hier bevinden zich de leerwerkloketten, de brancheservicepunten, de mobiliteitscentra en vaak ook uitzendbureaus.

De overheid betaalt voor de helft de evc-trajecten die zijn gericht op het behalen van een ervaringscertificaat van kwaliteiten die mensen hebben verworven tijdens hun loopbaan. Publiek-private samenwerking wordt geïntensiveerd om werknemers zo snel mogelijk van werk naar werk te leiden.

Een noodzakelijke voorwaarde voor het goed bij elkaar kunnen brengen van de vraag- en aanbodkant is voldoende kennis van de (regionale) arbeidsmarkt. Hierbij zijn de kwartaaloverzichten van de situatie op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt (ook wel de Colobarometer genoemd) en bestaande regionale arbeidsmarktanalyses een goed vertrekpunt. Deze geven inzicht in (zowel bestaande als verwachte) overschotten en tekorten naar onderwijstype en -niveau, regio etc.

Het actieplan kan, zoals gezegd, niet slagen zonder de inzet van werkgevers. Werkgevers zullen actief worden benaderd om vacatures, leerwerkbanen en stages aan te bieden. Hierbij zullen werkgevers de komende tijd worden voorgelicht over maatregelen en instrumenten waarmee de instroom van jongeren in reguliere banen en stages nog beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

Aanvullende acties Matching-offensief

Acties:

- * Aandacht voor aanloopschalen voor jongeren
- * De nazorgregeling bij niet- geslaagde plaatsingen
- * Specifieke aandacht voor allochtone jongeren

Kijken naar aanloopschalen voor jongeren in CAO's

De krappe arbeidsmarkt van de afgelopen jaren heeft gezorgd voor een soms aanzienlijke ruimte tussen de hoogte van de wettelijke minimumjeugdlonen enerzijds en de laagste CAO-jeugdloonschalen en verdiende jeugdlonen anderzijds. Hoe groter deze verschillen, hoe groter het risico dat (laaggekwalificeerde) jongeren uit de markt worden gedrukt en geen baan meer vinden. Het kabinet vraagt de sociale partners hier aandacht voor te hebben.

Nazorg bij niet-geslaagde plaatsingen

Plaatsing van jongeren bij een werkgever is niet altijd een succes: het kan mislukken. Het gevaar bestaat dat werkgevers deze jongeren en in het slechtste geval daarna helemaal geen jongeren meer kansen willen bieden. Het advies-De Boer bepleit mislukte plaatsingen niet voort te zetten, omdat de werkgever noch de betreffende jongere daarmee gebaat is. Met een zogenoemde 'Nazorgregeling' wordt voor de werkgever een andere jongere gezocht en voor de jongere een andere plaats.

Het kabinet is het ermee eens dat dit werkgevers aanspoort leerwerkplaatsen aan kwetsbare groepen aan te blijven bieden; werkgevers weten dat ze in geval van een minder geslaagde plaatsing altijd bij het werkgeversloket op het Werkplein terecht kunnen. Daarnaast blijven de bestaande no risk regelingen voor personen met functionele beperkingen onverminderd van

kracht. Uitbreiding van deze regeling naar *alle* jongeren acht het kabinet overbodig; de meeste jongeren vinden zelf hun weg naar de arbeidsmarkt en het overgrote deel van de jongeren dat de arbeidsmarkt betreedt is voldoende gekwalificeerd en inzetbaar.

Specifieke aandacht voor allochtone jongeren

Niet-westerse allochtone jongeren (vooral Marokkaanse, Turkse en Antilliaanse jongeren) verlaten vaker zonder startkwalificatie het onderwijs dan autochtone jongeren. Daarom lopen zij meer risico om werkloos te worden. De meest recente CBS-cijfers laten zien dat de werkloosheid onder niet-westerse allochtone jongeren eind 2008 gemiddeld bijna 2,5 keer zo hoog was dan onder autochtone jongeren.

Vaak hebben allochtone jongeren die voortijdig het onderwijs hebben verlaten geen positieve voorbeelden over werken en onderwijs om zich aan te spiegelen. Zij beseffen zich te weinig hoe belangrijk een goede opleiding en het verdienen van een eigen inkomen is. Vooral in de aandachtswijken waarin het kabinet nu extra investeert om achterstanden weg te werken, spelen deze problemen. Het kabinet gaat dit punt nauwlettend volgen bij de ontwikkelingen in deze wijken.

Dit actieplan Jeugdwerkloosheid is ook een antwoord op de motie 'Job on the Block' van de Tweede Kamerleden Dibi en Van Gent waarin het kabinet wordt opgeroepen de mogelijkheden van een bijbaan in de wijk te onderzoeken. Deze motie is aangehouden. Het kabinet geeft er de voorkeur aan via dit integrale plan voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid te voldoen aan de motie. De extra banen die de komende periode beschikbaar komen, moeten immers ook voldoende kansen bieden voor de jongeren uit de aandachtswijken.

Tijdelijke contracten

Ook werkende jongeren zijn in de huidige economische situatie kwetsbaarder, met name wanneer ze een tijdelijk contract hebben. In de motie-Rutte wordt de regering verzocht de mogelijkheid van een ontheffing op het arbeidsrecht te onderzoeken en zonodig te realiseren om werkgevers vaker en langer een tijdelijk arbeidscontract aan te laten gaan dan thans in de wet is voorzien. Dit gaat over meer dan jongeren alleen. De Tweede Kamer zal separaat over dit onderwerp een standpunt van het kabinet ontvangen.

6.4 Extra banen, leerwerkplaatsen, stageplaatsen en vrijwilligerswerk voor jongeren

Acties:

- * Banen met opleiding om iemand geschikt te maken voor een baan in de sector - leerwerkplekken
- * Meester-gezel plekken in combinatie met werktijdverkorting en deeltijd-ww
- * Traineeplekken voor jongeren
- * Stage- en (leer)banenoffensief
- * Uitvoeren SvdA-akkoord: Stages voor jongeren die langer dan drie maanden thuis zitten
- * Vrijwilligerswerk

Banen met daarnaast een opleiding om iemand geschikt te maken voor een baan

De werkloosheid is niet in elke sector en regio even hoog. Bovendien kennen sectoren soms tegelijkertijd tekorten en overschotten. Daarnaast zijn er sectoren die ondanks de crisis toch vacatures hebben, zoals de gezondheidszorg, defensie en de zakelijke dienstverlening.

Het kabinet bevordert dat voor mensen die werkloos worden en die zelf geen andere baan kunnen vinden, een andere baan wordt gezocht. Mobiliteitscentra zorgen voor van-werk-naar-werk-transities. Ook jongeren die als gevolg van de economische crisis hun baan verliezen kunnen bij een mobiliteitscentrum terecht.

Het kabinet heeft recent besloten een scholingsbonus te geven aan bedrijven die een in zijn baan bedreigde werknemer uit een andere sector aannemen. Hiermee en met het afgeven van meer ervaringscertificaten (evc's) is €70 miljoen gemoeid in 2009 en 2010.

Meester-gezel plekken

Het advies-de Boer bepleit om te komen tot zogenoemde XXL-banen. Dit zijn banen in sectoren waar het vertrek van ouderen tot grote tekorten aan vakkrachten zal leiden op termijn. Dat kan problematisch zijn als de economie weer aantrekt en een bedrijf in plaats van een dip in opdrachten weer volop werk heeft. Door de oudere vakman of vakvrouw met een deeltijd-ww in dienst te houden en te koppelen aan een jongere ontstaat een soort van leermeester/gezel-situatie en wordt de huidige moeilijke arbeidsmarktsituatie benut om de toekomstige arbeidsvoorziening veilig te stellen. Het kabinet onderschrijft de ambitie om deze 'leermeester/gezel plekken' te creëren.

Op deze wijze snijdt het mes aan twee kanten: behoud van oudere werknemers die hun vakmanschap overdragen en instroom van jongeren op de arbeidsmarkt, die op de werkplek begeleid worden.

Traineeprogramma hbo/wo 'Jongeren voor jongeren'

Ter aanvulling op de jongerenteams op de werkpleinen biedt het UWV Werkbedrijf 200 hbo-ers en academici een traineeprogramma voor twee jaar. Deze hbo-ers en academici zullen als juniorwerkcoaches jongeren begeleiden en assisteren bij het zoeken van een baan en het vervullen van vacatures; zij doen daarmee relevante werkervaring op.

Stage- en (leer)banenoffensief

Er zijn zeventien kenniscentra die meer dan dertig verschillende branches vertegenwoordigen. Deze kenniscentra treden samen op onder de naam Colo. UWV Werkbedrijf en Colo hebben hun eigen convenant vernieuwd. Kenniscentra dragen bij aan oplossingen voor alle doelgroepen van het UWV Werkbedrijf: voor werkzoekenden, voor arbeidsparticipatie van jongeren met een handicap en voor werkenden (van werk naar werk).

Het kabinet vindt het belangrijk dat Colo en UWV Werkbedrijf de handen ineen hebben geslagen en nog beter samenwerken. Het kabinet vraagt Colo en UWV Werkbedrijf een gezamenlijk plan in te dienen waarin zij aangeven op welke wijze zij - in onderlinge samenwerking - via de Werkpleinen een bijdrage gaan leveren aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Belangrijke elementen in dit plan zijn het tijdig opsporen van sectorale en regionale mogelijkheden en knelpunten. Zo kunnen acties worden ondernomen om werkloze jongeren alsnog een leerbaan aan te bieden in de betreffende sector of in een andere sector en een afgestemde werkgeversbenadering.

Uitvoeren akkoord Stichting van de Arbeid

Voor de uitvoering van dit actieplan zijn de afspraken van sociale partners in hun akkoord in de Stichting van de Arbeid van 25 maart 2009 belangrijk. Die luiden:

“Voorkomen van jeugdwerkloosheid zien de sociale partners als een belangrijke doelstelling voor de komende periode. Op de langere termijn is het cruciaal jongeren zoveel mogelijk bij de arbeidsmarkt te houden, en een perspectief te bieden. Iedere jongere schoolverlater die langer dan drie maanden thuis zit, dient daarom een stageplaats te krijgen aangeboden”.

Deze afspraken zijn vervolgens in het overleg met het kabinet over de crisisaanpak bevestigd.

Daarnaast hebben sociale partners onderling afgesproken in de sectoren zo mogelijk afspraken te maken dat jongeren na afloop van de stage hun dienstverband kunnen voortzetten. Ook zullen zij zich maximaal inzetten om te voorkomen dat leerlingen hun diploma niet kunnen halen omdat er geen stageplaats is.

Het is noodzakelijk dat de sociale partners, in samenwerking met alle andere betrokken partijen, deze afspraken uitvoeren, om de jeugdwerkloosheid daadwerkelijk fors te verminderen en om te vermijden dat jongeren voortijdig met school moeten stoppen, omdat zij geen stageplaats kunnen vinden.

De Boer adviseert om voor jongeren 25.000 zogenoemde XL-plaatsen te creëren. Dit zouden ook plekken voor de beroepsbegeleidende leerweg mogen zijn. Het kabinet steunt dit niet en vindt dat jongeren met een diploma, die goed gekwalificeerd van school komen in beginsel geen BBL-plaats hoeven in te nemen. Voor hen volstaan stageplaatsen of andere vormen van inschakeling.

Vrijwilligerswerk

Jongeren voor wie een reguliere baan in ieder geval op korte termijn een stap te ver blijkt, kunnen als alternatief leerwerkbanen en stages krijgen. Voor de groepen die het meest op achterstand staan, kan – om te beginnen - vrijwilligerswerk uitkomst bieden. Met name gemeenten kunnen de verbinding maken tussen de lokale behoefte en vraag naar vrijwilligers en de jongeren voor wie vrijwilligerswerk uitkomst kan bieden. Door vrijwilligerswerk kun je namelijk ook veel leren. Het is beter voor je curriculum om vrijwilligerswerk te doen dan thuis te gaan zitten.

6.5 Kansen voor kwetsbare jongeren

Acties:

- * Ontwikkelen plusvoorziening voor overbelaste jongeren
- * Internaat voor Veiligheid en Vakmanschap
- * Verbinding jeugdzorg-onderwijs-arbeidsmarkt

Ontwikkelen plusvoorzieningen voor “overbelaste jongeren”

Het kabinet ondersteunt met bestaande en nieuwe geldstromen gemeenten en scholen om voor kwetsbare groepen zogenoemde ‘plusvoorzieningen’ op te zetten, bovenop wat het onderwijs nu al doet. Een plusvoorziening is een samenhangend aanbod van onderwijs, zorg, ondersteuning en toeleiding naar de arbeidsmarkt. Hiermee onderschrijft het kabinet een conclusie uit het WRR-rapport ‘Vertrouwen in de school’ van 26 januari 2009 over overbelaste jongeren in het vmbo en mbo. De WRR stelt dat ‘plusvoorzieningen’ voor deze kwetsbare groep nodig zijn. Voor het opbouwen van een plusvoorziening is bovenop de gewone bekostiging vanuit onderwijs en andere voorzieningen per saldo circa €64 miljoen extra nodig. Het ministerie van OCW stelt hiervoor in 2009 en in 2010 €15 miljoen per jaar beschikbaar uit de incidentele middelen voor de versterking van het mbo. Daarnaast zal gelet op de verbinding met jeugdzorg en arbeidsmarkt uit het extra geld voor het tegengaan van jeugdwerkloosheid voor 2009 en 2010 ook €15 miljoen per jaar worden betaald.

24-uursopvang voor leerlingen: het project ‘Internaat voor Veiligheid en Vakmanschap’

De groep jongeren die een plusvoorziening nodig heeft, omvat ook een categorie jongeren die (tijdelijk) permanent aandacht en toezicht nodig heeft, dus 24 uur per dag. De departementen van Jeugd en Gezin en Defensie en de gemeente Eindhoven starten voor hen het project

‘Internaat voor Veiligheid en Vakmanschap’. Dit is een opleiding met 24-uursopvang voor leerlingen, die uit het schoolproces dreigen te vallen of zijn gevallen. Het project is een bijzondere vorm van een plusvoorziening. De leerlingen kunnen in een internaatsvorm hun school afmaken, hun leven weer op orde brengen en begeleid worden naar betaalde arbeid. Het kabinet is bereid de incidentele investeringskosten van dit voorbeeldproject te financieren uit het extra geld voor jeugdwerkloosheid. Na de opstartfase betalen de genoemde ministeries en de gemeente Eindhoven de structurele kosten van dit project.

Jeugdzorg, onderwijs en arbeidsmarkt verbinden; het project MKB/MOgroep Jeugdzorg
Het project MKB/MOgroep Jeugdzorg krijgt eenmalig geld. Jaarlijks komen circa 30.000 16- of 17-jarige sociaal zwakke jongeren zonder startkwalificatie in de jeugdzorg terecht voor wie hooguit mbo-niveau 1 haalbaar is. Deze groep is moeilijk op te leiden voor een reguliere baan. Toch moet worden voorkomen dat zij levenslang afhankelijk zijn van zorg. Het kabinet is daarom blij met het initiatief van MKB-Nederland en de MOgroep Jeugdzorg om samen in Amsterdam een proef te starten om jongeren vanuit de jeugdzorg actief te begeleiden naar school of werk en om te proberen dit vervolgens landelijk uit te breiden. De proef begint het najaar 2009. Gezien het feit dat de verbinding tussen jeugdzorg, onderwijs en arbeidsmarkt in veel steden niet of slechts moeizaam tot stand komt, biedt dit initiatief de mogelijkheid om op regionaal niveau te kijken wat er nodig is en hoe de samenwerking het beste is vorm te geven. Het kan tevens inzicht bieden in manieren waarop de diagnosestelling in het kader van de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) op een juiste, tijdige en volledige manier uitgevoerd kan worden zoals door de Tweede Kamer ook is gevraagd in de motie-Spekman bij de behandeling van de WIJ (31175, nr. 29).

7. Uitvoeringsstructuur

Acties:

- * Bestaande uitvoeringsstructuur actief benutten
- * Aansluiting landelijk/sectoraal beleid naar de regio's
- * Ondersteuning
- * Landelijke campagne

Het advies van De Boer en de in dat kader gehouden expertbijeenkomsten hebben duidelijk gemaakt dat voor een effectieve aanpak van de jeugdwerkloosheid de noodzakelijke samenwerking van partijen heel goed op het regionale niveau tot stand kan worden gebracht. De aard en omvang van de jeugdwerkloosheid verschilt per regio. De samenwerkende partijen in de regio dienen samen voor een aanpak te zorgen, die aansluit op de regionale problematiek en de regionale kansen. En vooral te kijken naar de invullingen die zich in de praktijk al hebben bewezen.

De huidige uitvoeringsstructuur biedt een veel beter vertrekpunt dan die van een aantal jaren geleden. Vooral de samenwerking van gemeenten en UWV Werkbedrijf op de Werkpleinen en de betrokkenheid van particuliere intermediairs daarbij is veelbelovend. De Werkpleinplusvestigingen hebben alles beschikbaar om te doen wat nodig is. Gemeenten moeten vanuit hun brede verantwoordelijkheid voor de regionale arbeidsmarkt een regisserende en initiërende rol spelen. Zij ontwikkelen zich met de Wet werk en bijstand en straks de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) tot sterke spelers op het terrein van activering en re-integratie. De leidende gedachte dat het niet meer gaat om ‘uitkering, mits’ maar om ‘geen uitkering, tenzij’ voor de jongeren om wie het bij de WIJ gaat, helpt daarbij. Werkloze jongeren tot 27 jaar hebben op basis van de WIJ recht op werk, een opleiding of een combinatie van beide. Gemeenten, maar ook de jongeren zelf, moeten dit recht verzilveren.

In de maanden juni en juli worden, ter ondersteuning van de invoering van de WIJ, regionale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd.

Ook het onderwijs en de kenniscentra zijn op regionaal niveau georganiseerd. Daarnaast levert op het regionale niveau het UWV Werkbedrijf arbeidsmarktinformatie (ook over tekort- en overschotsectoren) voor het regionale arbeidsmarktbeleid. Vanaf 2010 zal het UWV de dienstverlening aan Wajongers (jonggehandicapten) organiseren op de plusvestigingen. De voorwaarden voor een effectieve uitvoering op regionaal niveau zijn hiermee aanwezig.

Aansluiting landelijk / sectoraal niveau naar de regio's

Sociale partners zijn van plan in de af te sluiten cao's concrete afspraken te maken over de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Het is dus noodzakelijk een goede verbinding te maken tussen de uitvoering in de regio en de landelijke en sectorale aanpak van werkgevers- en werknemersorganisaties. De verbinding van deze twee niveaus geeft slagkracht om vraag en aanbod goed bij elkaar te brengen. De dertig Werkpleinplusvestigingen spelen hierin een cruciale rol. Op dit niveau kunnen sectoren die personeel teveel hebben in contact worden gebracht met sectoren met personeelstekorten. Daarnaast kan het UWV vanuit het landelijke werkgeverspunt hier een schakelrol in vervullen.

Een snelle start van de aanpak van jeugdwerkloosheid op het regionale niveau is erbij geholpen als gemeenten (de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de dertig wethouders van de Werkpleinplusvestigingen), sociale partners en UWV Werkbedrijf afspraken maken die kunnen dienen als een eerste invulling van de regionale plannen. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan:

- afspraken met sectoren en de uitwerking daarvan naar regio's;
- afspraken met landelijk opererende werkgevers, waaronder publieke werkgevers;
- de uitwerking daarvan naar regio's.

Het kabinet gaat ervan uit dat sociale partners de afspraken uit het sociaal akkoord om elke jongere die langer dan drie maanden werkloos is een stageplaats aan te bieden zal nakomen.

Het kabinet zal op een nog te organiseren Jeugdwerktop in juni 2009 dit actieplan bespreken en nadere afspraken maken met sociale partners en gemeenten over de precieze invulling.

Aansturing

Alle betrokken partijen moeten elkaar snel weten te vinden. Werkgevers zullen actief worden benaderd en het onderwijs moet intensief aanhaken. Er is geen tijd te verliezen. De aansturing gebeurt onder leiding van de staatssecretaris van SZW, mede in samenwerking met de Ministeries van OC&W, J&G en WWI. Zij laat zich daarbij ter zijde staan door een coördinatieteam. Er wordt een modelconvenant ontwikkeld waarin onder meer kaders voor de aansluiting van de sectorale afspraken op de regio's worden gesteld. In dit coördinatieteam zullen alle belangrijke partijen waaronder in ieder geval gemeenten, UWV, onderwijs en sociale partners vertegenwoordigd zijn. Ook de voorzitter van de MOgroep Jeugdzorg zal in het coördinatieteam deelnemen zodat er op deze manier specifieke aandacht is voor kwetsbare jongeren.

Landelijke campagne

Wil het actieplan jeugdwerkloosheid succes hebben, dan moeten jongeren weten waarop zij recht hebben (op basis van de Wet investeren in jongeren) en wat van hen wordt verwacht. Daarom komt er een communicatiecampagne. In de campagne worden jongeren aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en aangespoord om vooral zelf actief te zijn. Dat moet zijn

het zoeken naar een baan en als dat niet lukt naar andere activiteiten die kennis en inzetbaarheid vergroten. Jongeren moeten beseffen dat alleen door hun kwaliteiten te benutten en zich verder te ontwikkelen zij kans op een baan hebben, zodra de economie weer aantrekt. Dit zijn belangrijke boodschappen van de landelijke campagne.

In samenspraak met landelijk en regionaal opererende partners wordt bekeken hoe het kabinet de communicatie naar werkgevers kan ondersteunen. Deze communicatie is van groot belang, het zijn immers de werkgevers die moeten zorgen voor voldoende plaatsen voor jongeren.

8. Inzet van het geld

Het kabinet heeft voor het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van jongeren voor de periode 2009 tot en met 2011 in totaal €250 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast is er voor het versterken van het middelbaar beroepsonderwijs nog eens €250 miljoen beschikbaar. Belangrijke uitgangspunten bij de inzet van het extra geld is, dat het tot een snelle en effectieve inzet van vernieuwende maatregelen leidt, extra inzet van middelen van derden weet te genereren (vliegwieleffect), partners in het veld mobiliseert en maatwerk in de regio mogelijk maakt.

Gefaseerde inzet

Het kabinet besteedt het overgrote deel van het geld welbewust voor het daadwerkelijk in de uitvoering creëren van extra plaatsen voor jongeren. Om goed in te kunnen spelen op de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid en de in de regio's behaalde resultaten zullen de bedragen gefaseerd beschikbaar komen. Voor acties in de regio's komt in 2009 een bedrag per regio beschikbaar gebaseerd op objectieve indicatoren, zoals het aandeel in de jeugdwerkloosheid en het aandeel schoolverlaters in de betreffende regio.

De wijze waarop de verdeling voor 2010 zal plaatsvinden, wordt nog nader bepaald. De mogelijkheid is nadrukkelijk aanwezig dat de hoogte van de bedragen voor de regio's in 2010 en 2011 mede afhankelijk wordt van de behaalde resultaten (aantal (leer)banen/stages) in 2009. Dan ook zal er meer duidelijkheid bestaan over de ontwikkeling in de onderwijsdeelname als gevolg van de acties in het kader van de jeugdwerkloosheid. In overleg met de relevante partners zal de verdeling van het budget op basis van voorgaande ontwikkelingen nader worden bezien en uitgewerkt.

Combineren van verschillende financieringsstromen.

Naast het tijdelijk extra geld moeten uiteraard de reguliere middelen goed worden benut voor het realiseren van de ambitie. Daarbij dienen de mogelijkheden van het Europees Sociaal Fonds (ESF) optimaal gebruikt te worden.

Voor scholing van werkenden, onder wie jongeren, weten de scholingsfondsen van de sectoren (de O&O-fondsen) het ESF al goed te vinden. In maart 2009 is er voor een bedrag van €120 miljoen aangevraagd. In februari 2010 kunnen opnieuw aanvragen voor scholing van werkenden worden gedaan.

Voor werkloze jongeren kunnen op dit moment gemeenten, UWV en O&O-fondsen ESF-bijdragen aanvragen voor jongeren met een arbeidsbeperking of voor schoolverlaters van 16 jaar en ouder zonder uitkering. O&O-fondsen moeten hierbij samenwerken met gemeenten of UWV. Het kabinet spant zich momenteel in om de doelgroep voor ESF-steun uit te breiden met jeugdwerklozen. Het verzoek tot uitbreiding kan in juni ter goedkeuring bij de Europese Commissie worden ingediend. In de regio kan worden afgesproken dat de dertig gemeenten met een Werkpleinplusvestiging, namens de andere betrokken partijen, een ESF aanvraag indienen. Mochten aanvraag en verantwoording zoveel extra werk opleveren dat ze de

aanvraag belemmeren, dan mag geld uit dit actieplan jeugdwerkloosheid ook worden gebruikt voor het aantrekken van tijdelijke ondersteuning.

Monitoring en evaluatie

In principe is de wethouder van de plaats van vestiging van de Werkplein plusvestiging verantwoordelijk voor het bestuurlijke en administratieve beheer van de regioniddelen. Het kabinet hecht aan een effectieve en efficiënte inzet van middelen. Daarom worden tussentijds en achteraf de resultaten van de aanpak gevolgd (monitoring) zodat bijstelling van de acties en de daarmee samenhangende inzet van middelen kan plaatsvinden. Na de afloop van de actieperiode worden resultaten en aanpak geëvalueerd.

Voor de monitoring wordt een landelijke uniforme set van bij de ambities aansluitende regionale gegevens opgesteld, die de basis is van het volgen van de prestaties van de regio's. Op basis van deze informatie wordt in 2010 nagegaan of de plannen van aanpak op koers liggen.

Inzet van het geld

In de onderstaande tabel staat welke bedragen er naar de belangrijkste hoofdactiviteiten gaan in 2009, 2010 en 2011. Het gaat om incidentele gelden.

Tabel 1: De inzet van de middelen (SZW-budget)

Onderdeel actieplan	2009	2010	2011	Totaal
Beschikbaar	100	120	30	250
Meer jongeren op school				
<i>School Ex Programma</i>	9	7		16
Meer banen voor jongeren en het matching-offensief				
<i>Matching-offensief jongeren voor jongeren</i>	3	5	2	10
<i>Convenanten</i>	60	70	23	153
<i>Stage- en banenoffensief</i>	8	14	3	25
Versterken jongeren met zwakkere positie				
<i>Ontwikkelen plusvoorzieningen voor overbelaste jongeren</i>	15	15		30
<i>Landelijke voorbeeldprojecten (o.a. MKB/MOgroep, het Internaat voor Veiligheid en Vakmanschap)</i>	3	6	1	10
Landelijke campagne en ondersteuning	2	3	1	6

9. Ter afsluiting

De economische crisis is nog niet voorbij, evenmin als de stijging van de werkloosheid. Dat geldt ook voor jongeren. Er zijn de komende tijd forse inspanningen nodig om jongeren aan

het werk te houden, werkloze jongeren aan werk te helpen en voldoende stage- of leerwerkplaatsen te leveren zodat jongeren op school hun opleiding kunnen afronden. Door de crisis zijn er in veel sectoren minder bedrijven met vacatures en bestaan er voor jongeren minder mogelijkheden om een stage- of leerwerkplaats te vinden. Vooral in de industrie, bouw, automotieve, transport, detailhandel en horeca neemt de werkgelegenheid fors af. En daarmee ook de mogelijkheden voor nieuwe banen, leerwerkplaatsen en stages. Positief is dat verschillende branches, zoals de metaalindustrie en de zorg, hebben aangegeven meer te willen investeren in plekken voor jongeren.

Het kabinet wil met dit actieplan Jeugdwerkloosheid mogelijkheden bieden om met alle partijen samen – tegen de stroom in – kansen voor jongeren op werk toch overeind te houden. Alle partijen zijn hiervoor hard nodig. *Werkgevers* voor het aanbieden van banen, leerwerkplaatsen en stages, *onderwijsinstellingen* voor opleidingen, cursussen/trainingen en ervaringscertificaten voor werkenden en werklozen, *sociale partners* voor het operationaliseren van cao-afspraken en het aanbieden van stageplaatsen aan jongeren die langer dan drie maanden werkloos zijn, *kenniscentra* voor het in beeld brengen van de stageplaatsen, *gemeenten* en *UWV* voor de re-integratie van werklozen, *mobilitateiscentra* voor het begeleiden van “nieuwe werklozen” naar een baan (van-werk-naar-werk-trajecten) en niet in de laatste plaats de *jongeren* zelf. Al deze partijen hebben belang bij een versterking en verbinding van de huidige uitvoeringsstructuren voor de arbeidsmarkt, het onderwijs en de jeugdzorg. Hiermee kan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid met grote intensiteit en veel enthousiasme ter hand genomen worden.

Uiteindelijk gaat het erom dat we met elkaar jongeren de kansen op de arbeidsmarkt en dus op een goede toekomst bieden. Tegelijkertijd moeten we werkgevers in staat stellen met voldoende en goed gekwalificeerde arbeidskrachten – nu maar ook op termijn – een blijvende bijdrage te leveren aan de economische ontwikkeling van Nederland. Daarmee is de samenleving als geheel gediend, nu en morgen.

Bijlage 1 Jongeren in het onderwijs

Het grootste deel van de jongeren is niet actief op de arbeidsmarkt, maar volgt onderwijs. Tot het jaar waarin jongeren 18 worden geldt eerst de leer- en vervolgens de kwalificatieplicht. Van de jongeren in de leeftijdscategorie 15 tot en met 17 jaar volgt dan ook 98 procent een opleiding. Van de 18- tot en met 26-jarigen is dit 55 procent. De uitstroom vanuit het onderwijs bedraagt in de jaren 2009 tot en met 2011 naar verwachting jaarlijks zo'n 230.000 jongeren. De uitstroom is het grootst voor het MBO (bijna 114.000, waarvan het grootste deel op de niveaus 3 en 4), gevolgd door het HBO (64.000). Ongeveer 57 procent van de totale uitstroom is gediplomeerd, de rest van de jongeren verlaat het onderwijs zonder diploma (tabel 1; zie ook tabel B2 in de bijlage).

Tabel 1: uitstroom uit het onderwijs van jongeren van 15 t/m 26 jaar, 2009 (aantallen * 1.000)

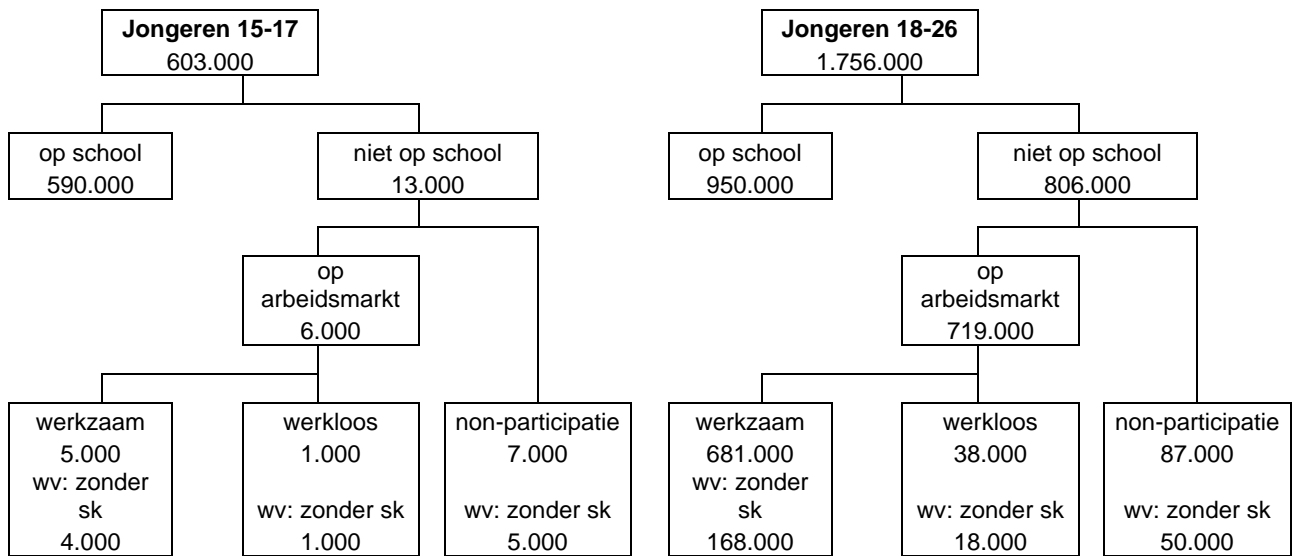
	Zonder diploma	Met diploma	Totaal
Primair onderwijs	4,9		4,9
Voortgezet onderwijs	13,2	11,5	24,7
Waarvan VMBO	2,6	4,1	6,7
Waarvan HAVO/VWO	5,3	7,4	12,6
MBO	48,1	65,8	113,9
Waarvan BOL 1-2	8,6	9,5	18,1
Waarvan BOL 3-4	22,9	26,7	49,6
Waarvan BBL 1-2	7,6	12,4	20,0
Waarvan BBL 3-4	9,0	17,2	26,2
HBO	25,1	39,3	64,4
WO	9,2	16,3	25,5
Totaal	100,5	132,8	233,4
Waarvan zonder startkwalificatie	50,3	8,6	58,9

Bron: Centrale Financiën Instellingen (CFi).

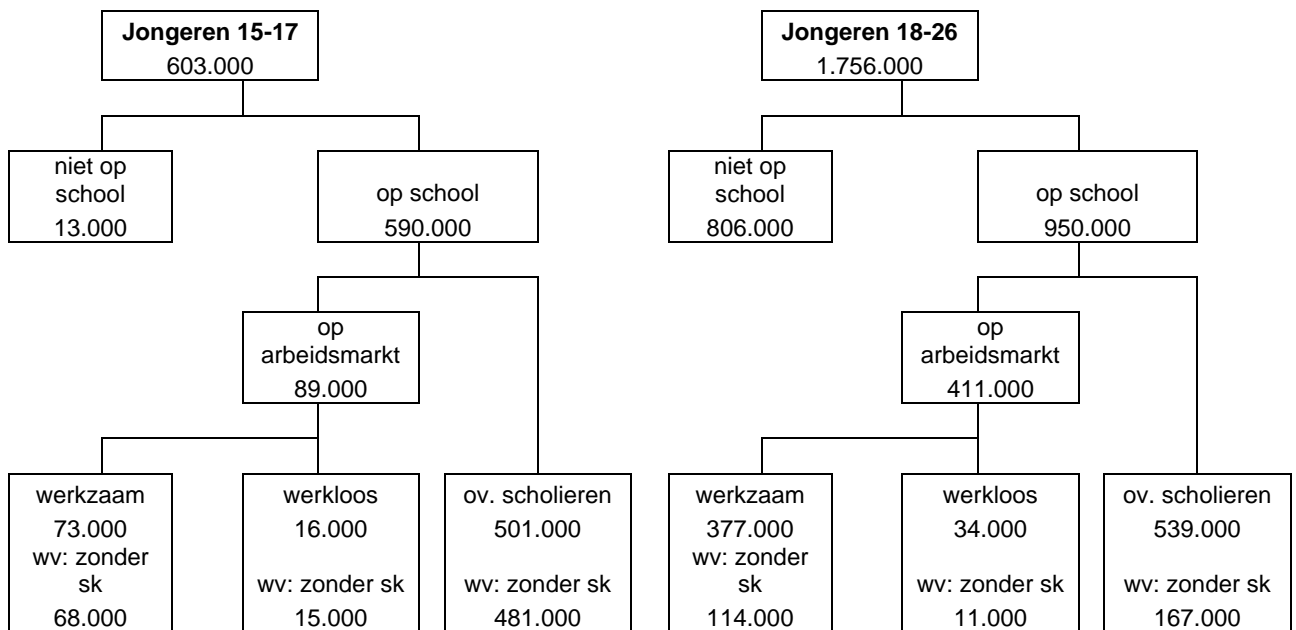
NB BOL/BBL en HBO(/WO) inclusief deeltijd en agrarisch.

Bijlage 2 Arbeidsmarktpositie jongeren

Figuur B1: arbeidsmarktpositie jongeren (15-27 jaar), jaargemiddelden 2008

Bron: Enquête Beroepsbevolking (EBB)

Bron: Enquête Beroepsbevolking (EBB)

Tabel B1: jongeren (15-25 jaar) naar arbeidsrelatie en kwalificatieniveau (jaargemiddelden 2008, * 1.000)

	Totaal werknemers	Wv: vaste arbeidsrelatie	Wv: flexibele arbeidsrelatie	Zelfstandigen
Totaal	783	546	237	33
Met startkwalificatie	480	350	130	22
Zonder startkwalificatie	295	191	105	11
Startkwalificatie onbekend	8	6	2	-

Bron: CBS

Tabel B2: uitstroom uit het onderwijs van jongeren van 15 tot 27 jaar (2009/11, *1.000)

	2009			2010			2011		
	Zonder diploma	Met diploma	Totaal	Zonder diploma	Met diploma	Totaal	Zonder diploma	Met diploma	Totaal
Primair onderwijs	4,9		4,9	6,3		6,3	6,4		6,4
Voortgezet onderwijs	13,2	11,5	24,7	10,9	10,6	21,5	9,6	9,8	19,3
Waarvan VMBO	2,6	4,1	6,7	2,7	3,4	6,1	2,2	2,7	4,9
Waarvan HAVO/VWO	5,3	7,4	12,6	3,8	7,2	11,0	3,5	7,0	10,5
MBO	48,1	65,8	113,9	42,8	63,1	105,9	42,4	61,8	104,3
Waarvan BOL 1-2	8,6	9,5	18,1	7,3	8,3	15,6	7,2	8,0	15,2
Waarvan BOL 3-4	22,9	26,7	49,6	18,2	22,5	40,7	18,9	22,1	41,1
Waarvan BBL 1-2	7,6	12,4	20,0	7,7	14,2	21,9	7,2	14,0	21,1
Waarvan BBL 3-4	9,0	17,2	26,2	9,6	18,1	27,8	9,1	17,8	26,9
HBO	25,1	39,3	64,4	27,2	40,4	67,7	27,5	40,9	68,4
WO	9,2	16,3	25,5	11,1	17,5	28,6	11,5	18,0	29,5
Totaal	100,5	132,8	233,4	98,4	131,6	230,0	97,5	130,4	227,9
Waarvan zonder startkwalificatie	50,3	8,6	58,9	46,1	8,1	54,2	44,4	6,9	51,3

Bron: Centrale Financiën Instellingen (Cfi)

NB BOL/BBL en HBO(/WO) inclusief deeltijd en agrarisch

Bijlage 3 Werkpleinen - plusvestigingen

District	Plusvestiging
Noord	Groningen
	Leeuwarden
	Emmen
Utrecht en Flevoland	Utrecht
	Amersfoort
	Almere
	Hilversum
Rijnmond	Rotterdam
	Dordrecht
Overijssel en Gelderland Noord	Enschede
	Zwolle
	Apeldoorn
Den Haag en Leiden	Den Haag
	Leiden
	Gouda
West-Brabant en Zeeland	Breda/Bergen op Zoom
	Goes
Gelderland Midden en Zuid	Arnhem
	Nijmegen
	Tiel
	Doetinchem
Overig Noord Holland	Alkmaar
	Haarlem
	Zaanstad
Midden- en Oost-Brabant	Eindhoven
	Den Bosch
	Tilburg
Groot Amsterdam	Amsterdam
Limburg	Heerlen/Euregio
	Venlo/Weert